

ingediend op **12-A** (2020-2021) – Nr. 2
27 september 2021 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Arnout Coel

over het advies

van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

over het begrotingsbeleid 2022
van de Vlaamse Gemeenschap

Documenten in het dossier:

12-A (2020-2021) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Liesbeth Homans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Stijn De Roo;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneekhout;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting bij het rapport door de afvaardiging van de SERV	6
1.	Toelichting door Ann Vermorgen, voorzitter SERV	6
1.1.	Onzekere macro-economische ramingen en versnelling van het economisch herstel	6
1.2.	Coronaprovisie 2020: vooral ondersteuning economisch weefsel	7
2.	Toelichting door Erwin Eysackers, SERV-studiedienst.....	7
2.1.	Inleiding	7
2.2.	Actuele stand van de Vlaamse begroting	8
2.2.1.	Macro-economische ontwikkelingen en SERV-raming	8
2.2.2.	Het werk is niet af	8
2.2.3.	Begrotingstekort in 2024 bij ongewijzigd beleid.....	9
2.2.4.	Begrotingsdoelstelling Vlaamse Regering	9
2.2.5.	De schuld	10
2.2.6.	Centrale beleidsconclusie: de economie herstelt, maar de overheidsfinanciën volgen niet.....	10
2.3.	Maatregelen om de houdbaarheid van de Vlaamse overheidsfinanciën te garanderen	11
2.3.1.	Uitgavennormering	11
2.3.2.	De Vlaamse brede heroverweging	11
2.3.3.	Vereenvoudiging en optimalisering van het begrotingsproces.....	12
3.	Aanvullende toelichting door Ann Vermorgen, voorzitter SERV.....	13
3.1.	Ook heroverweging van ontvangsten van belang	13
3.2.	Samenvattend overzicht SERV-begrotingsadvies 2022	13
II.	Repliek van minister Matthias Diependaele.....	14
1.	Inleiding	14
2.	Terugdringen van de schuld	14
3.	Vlaamse brede heroverweging en spending reviews	14
4.	Coronasteun.....	14
5.	Doorlichting van de ontvangstenzijde	15
III.	Bespreking.....	15
1.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	15
1.1.	Tussenkoms van Maurits Vande Reyde	15
1.1.1.	Algemeen	15
1.1.2.	Uitgavennormering	15
1.1.3.	Vlaamse brede heroverweging	16
1.2.	Tussenkoms van Philippe Muyters	16
1.2.1.	Algemeen	16
1.2.2.	Uitgavennormering	17
1.2.3.	Heroverweging ontvangsten	17

1.3.	Tussenkomst van Björn Rzoska.....	17
1.3.1.	Algemeen	17
1.3.2.	Vragen aan de vertegenwoordiging van de SERV	17
1.3.3.	Vragen aan de minister	18
1.4.	Tussenkomst van Anke Van dermeersch	19
1.4.1.	Aanmoedigen van de private consumptie.....	19
1.4.2.	Druk van onderwijs en zorg op de Vlaamse begroting .	20
1.4.3.	Structureel begrotingstekort	20
1.4.4.	Timing van de Vlaamse brede heroverweging	20
1.4.5.	Heroverweging van de ontvangstenzijde	21
1.4.6.	Bij wege van conclusie	21
1.5.	Tussenkomst van Peter Van Rompuy	21
1.5.1.	Impact van het economisch herstel op het structureel tekort	21
1.5.2.	Coronasteun voor ondernemingen en gezinnen	22
1.5.3.	Europese begrotingspolitiek	22
1.5.4.	Verhogen van de werkzaamheidsgraad	22
1.6.	Tussenkomst van Ludwig Vandenhoeve	23
1.6.1.	Algemeen	23
1.6.2.	Heroverweging van de ontvangstenzijde	23
1.6.3.	Vlaamse brede heroverweging	23
1.6.4.	Economisch belang van steden en gemeenten.....	23
2.	Replieken van de SERV	24
2.1.	Repliek van Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV	24
2.1.1.	Heroverweging van de ontvangstenzijde	24
2.1.2.	Vlaamse Veerkracht.....	24
2.1.3.	Verhoging van de werkzaamheidsgraad.....	24
2.2.	Repliek van Erwin Eysackers, studiedienst SERV	24
2.2.1.	Investeringsrapportering	24
2.2.2.	Timing	25
2.2.3.	De Vlaamse brede heroverweging en open- endfinancieringen	25
2.2.4.	Inflatiehypothese	25
2.2.5.	Vlaamse Veerkracht.....	26
2.2.6.	Begrotingsdoelstelling Vlaamse Regering	26
2.2.7.	Een Vlaamse brede heroverweging met meerdere snelheden	26
2.2.8.	SERV en Rekenhof.....	26
2.2.9.	Corona en de uitvoering van de begroting 2020	27
2.2.10.	Heroverweging langs de ontvangstenzijde	27
2.2.11.	Aanpak van het structureel tekort	27
2.2.12.	Relevantie voor de begroting 2022	27
2.2.13.	Economisch belang van steden en gemeenten.....	28
2.2.14.	Nog vragen?	28

3.	Repliek van minister Matthias Diependaele.....	28
3.1.	Uitgavennormering	28
3.2.	Vlaamse brede heroverweging: iedereen in bad	28
3.3.	Meerjarenraming	28
3.4.	Communicatie over de Vlaamse brede heroverweging	29
3.5.	Voortzetten nieuw beleid tijdens de coronacrisis	29
3.6.	Keuzes maken	30
3.7.	Economisch herstel en het wegwerken van het structureel tekort	30
3.8.	Constructief debat.....	30
IV.	Afsluitende repliek van Björn Rzoska	31
1.	Vraag aan de SERV tot concretisering.....	31
2.	Rapporten van de Vlaamse brede heroverweging	31
3.	Snoeien om te bloeien?	31
	Gebruikte afkortingen	32

Bijlage: zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op 13 juli 2021 werd in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie een gedachtewisseling gehouden over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over het begrotingsbeleid 2022 van de Vlaamse Gemeenschap (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 12-A/1).

Dit gebeurde in aanwezigheid van:

- Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed;
- Ann Vermorgen, voorzitter SERV;
- Erwin Eysackers, SERV-studiedienst;
- Pim Verbunt, SERV-studiedienst.

Bij de uiteenzetting werd door de afvaardiging van de SERV gebruikgemaakt van een powerpointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze vergadering werd georganiseerd als videoconferentie.)

I. Toelichting bij het rapport door de afvaardiging van de SERV

1. Toelichting door Ann Vermorgen, voorzitter SERV

1.1. Onzekere macro-economische ramingen en versnelling van het economisch herstel

Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV en nationaal secretaris van het ACV, stelt bij wijze van inleiding dat de macro-economische ramingen voorslagnog onzeker blijven, maar dat het economisch herstel versnelt. De macro-economische ramingen werden nog nooit zo snel en in zo belangrijke mate bijgesteld als het geval is sinds de uitbraak van de coronacrisis zestien maanden geleden, in maart 2020. Aan deze bijstellingen komt ook nog geen einde, want de verschillen met de ramingen van enkele maanden voor deze gedachtewisseling blijven aanzienlijk. De wijzigingen zijn wel al minder ingrijpend dan tijdens de eerste helft van de crisis.

De recentste prognoses wijzen op een snellere economische relance dan enkele maanden geleden werd geraamd. De internationale instellingen, zoals de ECB, de OESO of het IMF, en de nationale instellingen, zoals de Nationale Bank van België of het Federaal Planbureau, komen in globo tot een gelijkaardige conclusie. De economie herneemt in 2021 sneller dan verwacht en dat lijkt zich ook naar de volgende jaren door te zetten. De rode draad doorheen de op heden beschikbare ramingen is dat in 2020 een scherpe daling van de economische activiteit is geregistreerd. Die daling was finaal echter minder diep dan bij de uitbraak van de coronacrisis werd gevreesd. In 2021 is met een stijging met 5,5 procent een aanzienlijk hogere groei gerealiseerd dan de stijging met 3,7 procent die eind 2020 werd geraamd.

Het economisch herstel lijkt te worden versterkt door twee factoren, namelijk de uitrol van de vaccinatiecampagnes en het regionale, federale en Europese ondersteuningsbeleid. Beide elementen versterken het economisch vertrouwen van de huishoudens en de bedrijven. De kracht van het herstel zal afhangen van de mate waarin de beschikbare spaarvolumes van de huishoudens op korte termijn worden ingezet voor private consumptie en in welke mate de bedrijven en de overheden investeringen kunnen aantrekken. Het hangt ook af van de mate waarin de internationale vraag blijvend wordt versterkt, waarbij rekening moet worden gehouden met het vermijden van toeleveringsproblemen.

Ten gevolge van de verbeterde conjunctuur en de ondersteuning lijkt de relance in Vlaanderen en in België een succesvolle start te kennen. Het werk is echter niet af, want het antwoord op de coronacrisis bestaat niet enkel uit een economische relance, maar ook uit een transformatie van de economie. Voor een tijdige en efficiënte transformatie zijn structurele hervormingen op tal van domeinen vereist. En hier moet ook een aanzienlijke ondersteuning aan worden gekoppeld.

1.2. Coronaprovisie 2020: vooral ondersteuning economisch weefsel

Een tweede belangrijke vaststelling is dat de coronaprovisie in 2020 vooral is ingezet om het economisch weefsel te ondersteunen. Alle regeringen in België hebben hun begroting als een buffer en een schokdemper gebruikt om de impact van de coronacrisis op te vangen. De verschillende overheden hebben maatregelen genomen om het inkomen van burgers, werknemers, zelfstandigen en bedrijven te beschermen. Ze hebben eveneens de liquiditeitspositie van de ondernemingen ondersteund. De regeringen hebben daarnaast ook initiatieven ontwikkeld om de slagkracht van het zorg- en welzijnssysteem in de strijd tegen COVID-19 te versterken.

De manier waarop de coronaprovisie 2020 van 3,52 miljard euro is ingezet, kan vandaag worden nagegaan. De uitgaven zijn in Vlaanderen in sterke mate besteed aan de ondersteuning van het economisch weefsel. Een belangrijke reden hiervoor is dat het economisch ondersteuningsbeleid een gewestmaterie is. De Vlaamse overheid heeft haar verantwoordelijkheid genomen en heeft het Hermesfonds gebruikt om 2,15 miljard euro – 61 procent van de coronaprovisie voor 2020 – aan de ondersteuning van het economisch weefsel te besteden. Het resterende gedeelte is voornamelijk verdeeld over beleidsdomeinen als Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie (KBBJ), Omgeving (OMG), Onderwijs en Vorming (OV) en Werk en Sociale Economie (WSE).

De SERV heeft in eerdere rapporten en adviezen steeds zijn waardering uitgesproken voor het beleid van de Vlaamse overheid om de economische en sociale impact van de coronacrisis op te vangen. Die boodschap wordt in het voorliggende advies bevestigd. Zonder de interventies van de Vlaamse overheid en de federale overheid zou de coronacrisis geresulteerd hebben in een economisch en sociaal debacle zonder voorgaande.

2. Toelichting door Erwin Eysackers, SERV-studiedienst

2.1. Inleiding

Erwin Eysackers, medewerker van de studiedienst van de SERV, zal focussen op de grote lijnen van het advies en op de belangrijkste boodschappen die erin vervat zitten. Het advies kan in twee grote delen worden opgedeeld. Eerst wordt geanalyseerd waar de Vlaamse begroting op vandaag staat. Waar mogelijk heeft de SERV de parameters geactualiseerd. Dat is uiteraard een tijdsgebonden 'foto' die over enkele maanden weer evolueert. De SERV kijkt ook vooruit naar de rest van de legislatuur. Voor de relance en de impact van de coronacrisis, is het evident dat niet enkel op 2022 wordt gefocust. Er moet beleidsmatig worden nagedacht over het geheel van de legislatuur. In het tweede deel van het advies gaat de SERV in op de recente beleidsinitiatieven van de Vlaamse Regering op het vlak van het begrotingsbeleid. De SERV geeft een aantal suggesties en aanbevelingen met betrekking tot de uitgavennormering, de Vlaamse brede heroverweging en de begrotingsaanpassing-light, zoals dat nu wordt genoemd.

2.2. Actuele stand van de Vlaamse begroting

2.2.1. Macro-economische ontwikkelingen en SERV-raming

De spreker toont daarop een grafiek (pagina 3 van de presentatie) die moet duidelijk maken waar de elementen van de globale boodschap vandaan komen. De grafiek toont bewegingen die in sterke mate samengaan (links op de grafiek) en bewegingen met een grote diversiteit (rechts op de grafiek). Het gaat hier over de macro-economische ramingen voor de reële groei van het bruto binnenlands product, de ramingen dus van de mate waarin onze economie jaar na jaar zou stijgen. De ramingen in kwestie zijn hier weergegeven over de verschillende jaren heen. Al die bewegingen staan daarom op een as, namelijk de tijd tussen september 2019, toen de ramingen voor 2020 en 2021 zijn gemaakt, en juni 2021, toen de Nationale Bank van België en het Federaal Planbureau hun recentste ramingen hebben bekendgemaakt.

De ramingen voor 2020 tonen duidelijk de verschillende inschattingen van de coronacrisis. Voor de coronacrisis (helemaal links op de grafiek) werd de groeivoet geraamd op 1,4 procent, 1,7 procent en soms zelfs richting 2 procent. Vanaf maart 2020 werd de economische impact duidelijk en werd dat een groeivoet van 0,4 procent. Nadien volgde een nog grotere impact en werd het een daling met 7 tot 8 procent. In de zomer van 2020 ging het zelfs even over een daling met 10 procent. Dit werd na de zomer enigszins afgezwakt tot -7 en -8 procent, en stabiliseerde zich finaal rond -6,2 of -6,3 procent. De analyse van de coronacrisis is in de loop van 2020 zeer duidelijk bijgesteld, wat tot deze volatiliteit heeft geleid.

Als die aanvankelijke hypothese zich had gemanifesteerd, zou dat op zich niet zo erg zijn geweest. Na het dieptepunt in 2020 zou in 2021 immers het omgekeerde gebeuren. In april en mei 2020 werd de groei voor 2021 geraamd op 7 tot 8 procent. In de tweede helft van 2020 is de geraamde impact in 2020 naar boven bijgesteld, dus minder negatief geworden, maar zijn de groeivoeten voor 2021 tegelijkertijd nagenoeg gehalveerd. Die percentages zijn in de lente van 2021 dan weer in positieve zin bijgesteld. Het gaat nu niet meer om een stijging met zo'n 4 procent, maar om een stijging die 1,5 tot 2 procent hoger ligt, namelijk 5,5 procent. Dat percentage ligt niet meer zo ver van de impact van de recessie die zich in 2020 heeft gemanifesteerd. Dus ook in 2021 heeft het samenspel van factoren tot aanzienlijke bijstellingen geleid.

2.2.2. Het werk is niet af

Om te weten of de problemen daarmee zijn opgelost, moet men kijken naar de ramingen voor 2022. In 2020 werd er nog van uitgegaan dat de impact van de relance zich zou manifesteren in een groei van 3 procent. In juli 2021 wordt van een omgekeerde beweging uitgegaan. Aan de eerste ramingen voor 2023 mag nog niet te veel belang worden gehecht, maar het gaat wel weer over de groeivoeten die we kennen uit 2018, 2019 en uit de initiële ramingen voor 2020. Die groeivoeten liggen aanzienlijk lager dan 2 procent. Het gaat veeleer om 1,5 procent.

Dat is het beeld dat iedereen voor ogen moet houden tijdens de discussies over het tekort en de overheidsschuld. Die achtergrondinformatie is nodig om een aantal getallen goed te kunnen begrijpen.

Wat de analyse zelf betreft, wil Erwin Eysackers niet te zeer ingaan op de technische details. De SERV heeft een lange bijlage geschreven waarin staat hoe bepaalde zaken zijn berekend. Een aantal elementen zijn tijdens de twee laatste weken van juni 2021 op basis van de toen beschikbare informatie ingeschat.

De SERV gaat ook uit van een aantal hypothesen over de besteding van de middelen in het relanceplan Vlaamse Veerkracht. De uitgaven en de ontvangsten zijn in die hypothesen opgenomen. De grafiek die Erwin Eysackers dienaangaande presenteert (pagina 5 van de presentatie), toont het verschil tussen de grondig besproken meerjarenraming van de Vlaamse Regering in 2020 (rode lijnen) en de cijfers die de SERV heeft gehanteerd (blauwe lijnen).

Indien alle uitgaven worden meegeteld, waaronder de uitgaven ten gevolge van COVID-19, de provisies voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht en de uitgaven voor de Oosterweelverbinding, is het tekort in 2020 ongeveer 6 miljard euro. Indien de Oosterweelverbinding hier niet in wordt opgenomen, gaat het om ongeveer 2,5 miljard euro. In 2021 volgt een licht positieve bijstelling met enkele honderden miljoenen euro's. De belangrijkste reden is dat de afrekening van de ontvangsten in het licht van de Bijzondere Financieringswet wordt verwerkt in het jaar dat ze tot stand komen.

Voor 2021 gaat de SERV uit van een economische groei van 5,5 procent. De SERV brengt ook de inflatieparameters in rekening. De sterk verbeterde conjunctuur komt in deze berekeningen mee tot uiting, met vooral een effect aan de ontvangstenzijde.

2.2.3. Begrotingstekort in 2024 bij ongewijzigd beleid

De periode tussen 2022 en 2024 wordt door een aantal gemeenschappelijke zaken gekenmerkt. Inclusief de reeds vermelde engagementen, waaronder de Oosterweelverbinding, komt het tekort in 2024 uit op 3,3 miljard euro. Indien de uitgaven voor de Oosterweelverbinding en het relanceplan Vlaamse Veerkracht hier niet in worden opgenomen, wordt dit een tekort van 2,5 tot 2,6 miljard euro. Dit bedrag ligt wat hoger dan in de laatste meerjarenraming. Dat heeft niet enkel te maken met de conjunctuur, maar ook met de onderbenutting. De SERV is uitgegaan van het onderbenuttingspercentage in de aangepaste begroting, namelijk 2,1 procent. Aangezien dat percentage voordien 2,24 procent was, is de impact op het saldo iets groter. De SERV is daarenboven ook uitgegaan van een aantal recurrente uitgaven die nog niet in de recentste meerjarenraming werden opgenomen. Die uitgaven vormen eigenlijk een samenvatting van de beslissingen die de Vlaamse Regering in de eerste helft van 2021 heeft genomen en die een impact op de begroting in de periode tussen 2022 en 2024 hebben. De belangrijkste van die beslissingen is de compensatieregeling voor de schrapping van de terugdraaiende elektriciteitsmeters, die een impact van zo'n 100 miljoen euro zal hebben. De overige zaken zullen volgens de SERV recurrent zijn, zoals de open-endfinanciering. Indien de Oosterweelverbinding en het relanceplan Vlaamse Veerkracht niet worden meegeteld, zal het tekort op het einde van de legislatuur bij ongewijzigd beleid 2,5 tot 2,6 miljard euro bedragen. Het is relevant dat dit bij ongewijzigd beleid geldt, want ondertussen kan de Vlaamse Regering uiteraard nog beslissingen en initiatieven nemen.

2.2.4. Begrotingsdoelstelling Vlaamse Regering

Toen de Vlaamse Regering in september 2020 de begroting voor 2021 opmaakte, heeft ze zich tot doel gesteld dat het tekort in 2024 maar de helft van het tekort in 2022 mag bedragen. Dat laatste tekort is nog niet gekend. De Vlaamse Regering zal dat in de loop van september 2021 bepalen. Bij ongewijzigd beleid leidt de raming voor 2022 tot de conclusie dat een aanzienlijke inspanning van 1,3 tot 1,4 miljard euro zal moeten worden geleverd.

2.2.5. De schuld

Wat de schuld betreft, heeft de SERV een eenvoudige hypothese gehanteerd. Naast alle lopende engagementen waarvan de Vlaamse Regering heeft beslist dat ze in de schuldontwikkeling kunnen, zullen en moeten worden opgenomen, zijn de begrotingstekorten en de investeringen noodzakelijk voor de provisies voor het coronabeleid en het relanceplan Vlaamse Veerkracht hier ook in verwerkt. De SERV komt uit op een iets beter resultaat dan in de meerjarenbegroting van de Vlaamse Regering van eind 2020. De reden is dat de SERV de Europese ontvangsten mee in de raming heeft opgenomen. Die ontvangsten lopen tot 2024. Het grootste gedeelte komt toe in 2022 en in 2023. Na het laatste stukje in 2024 gaat het om een gecumuleerd bedrag van 2,2 tot 2,3 miljard euro.

Op een volgende grafiek (pagina 6 van de presentatie) toont Erwin Eysackers de evolutie van de schuld van de Vlaamse overheid in miljarden euro's en in percentage van de jaarlijkse ontvangsten van de Vlaamse overheid. De aangroei is jaar op jaar aanzienlijk en stabiel. Bij ongewijzigd beleid zal de schuld tussen 2020 en 2024 bijna verdubbelen.

2.2.6. Centrale beleidsconclusie: de economie herstelt, maar de overheidsfinanciën volgen niet

De versnelling van de groei van de economie is duidelijk gedocumenteerd. Dit is duidelijk een wereldwijd fenomeen en geen louter Belgisch of Vlaams fenomeen. Hoewel de economie zich herstelt, volgen de Vlaamse overheidsfinanciën weinig tot niet. Zonder de Oosterweelverbinding bedraagt het tekort bij ongewijzigd beleid nog steeds 2,5 tot 2,6 miljard euro, wat een aanzienlijk percentage van de ontvangsten is. Dit leidt de SERV tot twee essentiële beleidsconclusies met betrekking tot de prioriteiten van het begrotingsbeleid.

Ten eerste moet zo snel en zo efficiënt mogelijk worden ingezet op een duurzame economische groei. De mantra van 2021 is dat er tegelijkertijd voor moet worden gezorgd dat de economie en de maatschappij de impact daarvan aankunnen. Er zijn verschuivingen in de beleidsprioriteiten. Vergroening, verduurzaming en digitalisering zijn de essentiële elementen, maar daarvoor is wel budgettaire ruimte nodig.

Ten tweede moet de Vlaamse overheid goed nadenken over manieren om weer bij houdbare overheidsfinanciën aan te knopen. De coronacrisis is nog niet helemaal voorbij, maar de Vlaamse Regering heeft in dit verband al een aantal initiatieven genomen. De begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering is het tekort in 2024 tot de helft van het tekort in 2022 te reduceren. De Vlaamse sociale partners wijzen erop dat dit een in de rest van de legislatuur, dus in een periode van drie jaar, na te streven objectief is. Er moet een evenwicht zijn tussen de houdbare overheidsfinanciën en de vrijwaring van de economische en maatschappelijke relance. Het is niet de bedoeling dat de balans in een van beide richtingen doorslaat. Beide beleidsdoelstellingen moeten tegelijkertijd worden gerealiseerd. De SERV heeft dit dieper uitgewerkt in het rapport dat in januari 2021 is gepresenteerd.

Wat de budgettaire impact betreft, wijst de SERV op twee zaken die nog niet zijn ingevuld. De deconsolidatie van De Lijn, inclusief de vergroening van de busvloot, is in het Vlaamse regeerakkoord opgenomen. In de zomer van 2020 heeft de bevoegde minister een nota daarover voorgelegd op de Vlaamse Regering. Elke variant waarvoor de Vlaamse Regering zou kiezen, zal een aanzienlijke impact op de Vlaamse overheidsfinanciën hebben. Het is dan ook belangrijk daarover duidelijkheid te krijgen. De impact van de Oosterweelverbinding, en dan met name de overkapping van de Antwerpse Ring, is in dit advies nog niet in de ramingen van de Vlaamse overheidsfinanciën opgenomen. Indien er effectieve engagementen

volgen, is het belangrijk dat dit wel gebeurt. Ook dit element is een herhaling van een standpunt dat de SERV in het verleden naar voren heeft gebracht.

2.3. Maatregelen om de houdbaarheid van de Vlaamse overheidsfinanciën te garanderen

Het tweede gedeelte van het SERV-advies gaat in op de initiatieven en maatregelen die de Vlaamse Regering in het vooruitzicht heeft gesteld. Behalve het relanceplan Vlaamse Veerkracht moeten die zaken nog worden geïmplementeerd. Over dat relanceplan heeft de SERV overigens al aparte adviezen opgesteld. Hier wordt daar dus niet verder op ingegaan.

2.3.1. Uitgavennormering

De focus van de uitgavennormering ligt op het vermijden van de kaasschaafmethode. Als over de uitgaven wordt nagedacht, moet de focus liggen op het vinden van budgettaire ruimte, zodat de begroting niet ontspoot. De Vlaamse Regering moet zorgen voor doelmatigheid, efficiëntie en voldoende middelen voor de beleidsprioriteiten. De SERV blijft bij het standpunt dat in januari 2021 al is geformuleerd. De SERV staat principieel positief tegenover de uitgavennormering, wat een nuttig instrument kan zijn. Dit kan echter enkel werken indien de hele Vlaamse begroting hierbij wordt betrokken en de uitgavennormering niet enkel op een stukje van die begroting wordt toegepast. Iedereen moet dit op een principieel gelijkaardige manier toepassen, want anders zullen twee regels of twee systemen worden gehanteerd en zal het allemaal niet lukken.

Als een beperking van de uitgaven in het vooruitzicht wordt gesteld, heeft de SERV de voorgaande tien jaar vastgesteld dat de focus vrij snel op de investeringen en de groeiversterkende uitgaven komt te liggen. Dat is een van de lessen die zijn getrokken uit de beleidsreactie op de wereldwijde financieel-economische crisis van 2008 en 2009, die in 2011, 2012 en 2013 tot aanzienlijk gedaalde investeringen heeft geleid. Die fout wordt best niet herhaald. Indien de uitgavennormering tot beslissingen over de aanpassing van de budgetten zou leiden, moet de Vlaamse Regering een manier vinden om vooral niet naar de investeringen en de groeiversterkende uitgaven te kijken.

Op het niveau van de EU vindt momenteel een gelijkaardige discussie plaats, met een rechtstreekse impact op de Vlaamse normering. De Europese Commissie denkt na over een wijziging van de Europese begrotingsregels. Het Stabiliteits- en Groei-pact, zou – als alles verder gunstig evolueert – vanaf 2023 opnieuw worden geactiveerd. Een uitgavennormering maakt daar een (belangrijk) deel van uit. De SERV wil in elk geval vermijden dat een te groot gedeelte van de beleidsruimte naar schuldafbouw gaat. De Europese regel stelt dat de Belgische schuld op twintig jaar tijd van ongeveer 115 procent naar 60 procent van het bbp moet dalen. Dit betekent dat jaarlijks 2 tot 3 procent schuldafbouw moet worden gerealiseerd. Aangezien het bbp ongeveer 450 miljard euro bedraagt, komt dit op Belgisch niveau neer op ongeveer 15 miljard euro schuldafbouw per jaar, wat een zeer zware impact zou hebben. De vraag hoe de investeringen en de groeiversterkende uitgaven prioriteit kunnen krijgen, is ook op het niveau van de EU aan de orde.

2.3.2. De Vlaamse brede heroverweging

Een ander belangrijk initiatief is de Vlaamse brede heroverweging, wat in essentie een doorlichting van de bestaande uitgaven is. Het gaat om drie vragen. Is een uitgave nog steeds een beleidsprioriteit voor de Vlaamse overheid, of is een ander overheidsniveau of de privésector daar beter voor geplaatst? Welke output wordt gerealiseerd? En kan de output op basis van de gehanteerde input als efficiënt worden beschouwd?

Het is de ambitie om met deze oefening dergelijke analyses structureel in het begrotingsproces te verankeren en jaarlijks een aantal uitgavendoorlichtingen of 'spending reviews' uit te voeren. De Vlaamse Regering heeft gekozen voor een heroverweging per beleidsdomein, die door de administratie van elk beleidsdomein wordt voorbereid. In september 2021, als de initiële begroting voor 2022 wordt opgesteld, zal de Vlaamse Regering beslissen wat er daarvan wanneer zal worden gerealiseerd. In feite geldt dus dezelfde timing als voor de uitgavennormering. Erwin Eysackers bevestigt het principiële positieve standpunt dat de SERV hierover begin 2021 heeft ingenomen. De SERV heeft evenwel ook een aantal vragen en bemerkingen.

Iedereen in bad

De Vlaamse brede heroverweging mag niet selectief zijn. Iedereen moet mee in bad. Alle beleidsdomeinen moeten hier met een gelijkaardige intensiteit aan deelnemen. De specifieke omstandigheden in de beleidsdomeinen zullen er ongetwijfeld toe leiden dat die heroverweging op een andere manier moet worden uitgevoerd, geanalyseerd en gevalideerd, maar de intensiteit moet van een gelijkaardig niveau zijn.

Te strikte timing

De timing is wel heel strikt. In december 2020 heeft de Vlaamse Regering de eerste nota besproken. In februari 2021 zijn de projectgroepen per beleidsdomeinen samengesteld en hebben ze een eerste keer vergaderd. In de zomer van 2021 moeten de resultaten er zijn. Dat is zeer ambitieus. Hopelijk zullen een aantal beleidsdomeinen in overeenstemming met de aanvankelijke ambities blijven, maar als er een probleem is om de oorspronkelijke deadline te halen, is het niet aangegeven dit verticaal te klasseren. In dat geval moet een manier worden gevonden om die laattijdige heroverwegingen alsnog te integreren. Dat zal misschien niet lukken in de initiële begroting voor 2022, maar die arbeid mag niet verloren gaan. Het gaat immers ook om een vorm van waardering voor het geleverde werk.

Communicatie over heroverwegingen niet onderschatten

Hoewel het nog te vroeg is om dit concreet uit te werken, mag de communicatie over de beslissingen die uit de Vlaamse brede heroverweging volgen niet worden onderschat. Die beslissingen zullen altijd een impact op een aantal betrokkenen in of buiten de Vlaamse overheid hebben. Gezien de interactie tussen wat de Vlaamse overheid doet en wat in Vlaanderen gebeurt, is een goede communicatie en consultatie essentieel om de beslissingen efficiënt en correct te kunnen implementeren.

2.3.3. Vereenvoudiging en optimalisering van het begrotingsproces

Het laatste onderdeel van het advies lijkt op het eerste gezicht niet zo belangrijk, maar is dat in de praktijk wel. Het eenmalige experiment met de begrotingsaanpassing-light komt er in essentie op neer dat de Vlaamse Regering geen beleids- en begrotingstoelichtingen bij de aangepaste begroting meer geeft. Tegelijkertijd wordt het begrotingsproces op jaarbasis tot twee essentiële elementen gereduceerd.

In het najaar van 2021 wordt de initiële begroting voor 2022 opgesteld. De Vlaamse Regering kan dan al haar initiatieven oplijsten en budgettair verantwoorden, zodat iedereen de consequenties kan zien. In de loop van het voorjaar van 2022 kan de Vlaamse Regering dan over een eventuele actualisering nadenken. Bepaalde omstandigheden zullen ongetwijfeld hebben geleid tot een aantal initiatieven of een aangepast beleid, dat dan in een aangepaste begroting kan worden

verwerkt. De echte toets van wat in een begroting is gerealiseerd dient er te komen bij de uitvoering van de begroting. Dat is sinds de invoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën aanzienlijk naar voren gebracht in de tijd, waardoor heel wat informatie beschikbaar is gesteld. Het lijkt de SERV aangewezen met die twee centrale ankerpunten in de begrotingscyclus te blijven werken. De SERV suggereert dan ook dat de 'begrotingsaanpassing light' na dit experimenteel testjaar als een positieve ontwikkeling in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën wordt verankerd.

3. Aanvullende toelichting door Ann Vermorgen, voorzitter SERV

3.1. Ook heroverweging van ontvangsten van belang

Ann Vermorgen wijst op het grote en blijvende verschil tussen de raming van de ontvangsten en van de uitgaven op het einde van de legislatuur. Om die kloof te verkleinen, legt de Vlaamse Regering momenteel vooral de nadruk op initiatieven om de uitgaven te beheersen. Volgens de SERV is het ook van belang de ontvangsten te heroverwegen en na te gaan welke initiatieven op dat vlak kunnen worden genomen. Aangezien de gezondmaking van de Vlaamse overheidsfinanciën vooropstaat, houdt de visie van de SERV in dat een proactieve en grondige evaluatie van de inkomsten en van de ontvangsten aan de orde is. De SERV heeft zich voorgenomen bij te dragen tot een analyse en heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit. In het najaar van 2023 zal de SERV een syntheserapport met aanbevelingen voor de volgende legislatuur publiceren.

3.2. Samenvattend overzicht SERV-begrotingsadvies 2022

Vervolgens vat *Ann Vermorgen* het begrotingsadvies samen. De recessie ten gevolge van de coronacrisis is in 2020 finaal lager uitgevallen dan aanvankelijk werd gevreesd, maar het blijft toch de grootste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog. De relance lijkt in de eerste helft van 2021 tot betere resultaten te leiden, vooral ten gevolge van de vaccinatiecampagnes en de voortgezette ondersteuning van de economische en maatschappelijke relance en van de door de coronacrisis getroffen actoren. De belangrijkste conclusie van de SERV is dat de economie lijkt te herstellen, maar dat de overheidsfinanciën niet volgen. Volgens de SERV zal de Vlaamse begroting bij ongewijzigd beleid gedurende de rest van de legislatuur een tekort van 2,5 tot 3 miljard euro vertonen en zal de overheidsschuld sterk blijven toenemen.

De Vlaamse Regering hoopt de financiën langs verschillende kanalen onder controle te houden. Over het relanceplan Vlaamse Veerkracht heeft de SERV al een apart advies uitgebracht. De Vlaamse Regering poogt de uitgaven te heroriënteren en waar mogelijk te beperken door middel van een uitgavennormering en de Vlaamse brede heroverweging. De SERV staat principieel positief tegenover die aanpak, maar heeft ook een aantal vragen en bedenkingen geformuleerd. Wat de uitgavennormering betreft, is het belangrijk dat er een specifieke normering voor de investeringen en de groeiversterkende uitgaven komt. Het is wenselijk en nodig dat de uitgavennormering op het moment van de implementatie helder is uitgewerkt. Wat de Vlaamse brede heroverweging betreft, is het belangrijk dat iedereen mee in het bad moet. Aangezien de timing zeer strikt is, vraagt de SERV de resultaten voor de beleidsdomeinen die de deadline niet hebben gehaald voor een volgende begrotingsopmaak te gebruiken. De Vlaamse brede heroverweging zal consequenties hebben en het zal nodig zijn politieke keuzes te maken. Om die reden is de communicatie met en de consultatie van de direct en indirect betrokkenen in en buiten de Vlaamse overheid van groot belang om een draagvlak voor de implementatie te creëren.

De SERV vindt het ook prima het begrotingsproces met behulp van een begrotingsaanpassing-light te organiseren, maar dit moet dan wel in de Vlaamse Codex

Overheidsfinanciën worden verankerd. Dat de Vlaamse Regering met tal van nieuwe initiatieven en hervormingen een ambitieus plan heeft, toont aan dat ze de ernst van de situatie ten volle beseft. Het is daarbij echter belangrijk ook rekening te houden met de vragen en de opmerkingen van de SERV.

II. Repliek van minister Matthias Diependaele

1. Inleiding

Minister *Matthias Diependaele* bedankt de SERV en gaat kort op een aantal punten in, te beginnen met de specifieke meerwaarde van het advies van de SERV. Precies doordat de SERV vanuit een andere invalshoek naar begrotingen kijkt, zijn de aanbevelingen van de SERV zeer waardevol. De minister is het eens met de basisdoelstellingen of prioriteiten die door de SERV geformuleerd worden. Eerst en vooral moet de economische groei alle kansen krijgen. De Vlaamse Regering zet hier met haar relanceplan sterk op in. En verder moet men inderdaad ook aansluiten bij een gezond financieel beleid. Op dat vlak ligt er nog een grote – ook conceptuele – uitdaging voor ons.

2. Terugdringen van de schuld

De minister deelt de bezorgdheid van de SERV met betrekking tot de schuld en een terugkeer naar een gezond financieel beleid. De SERV staat positief tegenover de doelstelling en het Europese engagement van de Vlaamse Regering om het tekort van 2022 tegen 2024 voor de helft weg te werken. Dat is de zwaarste inspanning in België en het is ook in vergelijking met wat in andere landen gebeurt een zware inspanning. Het is evenwel nodig.

Wat de stijging van de schuldgraad betreft, begrijpt de minister ten volle de bezorgdheid van de SERV. De aanpak van het structurele begrotingstekort is echter maar ten dele een antwoord op de schuldgraad, die ten gevolge van de eenmalige coronamaatregelen in 2020 en 2021 fel is opgelopen. De minister wil vooral vermijden dat de schuldgraad de volgende jaren nog verder oploopt ten gevolge van niet-eenmalige uitgaven. De eerste prioriteit is het wegwerken van het structureel tekort. De Vlaamse Regering werkt hiervoor verschillende elementen uit.

3. Vlaamse brede heroverweging en spending reviews

De term 'spending review' is ondertussen ingeburgerd, maar de minister wil het taalgebruik toch in de richting van de term 'uitgavendoorlichting' sturen. Dat zegt immers meer over de bedoeling van het concept. De timing voor de Vlaamse brede heroverweging is zeer krap, maar dit is sowieso slechts de aanzet naar een permanent proces dat in de begroting moet worden ingebouwd. De permanente doorlichting van de uitgaven zal elk jaar anders zijn en andere thema's behandelen. De Vlaamse overheid moet hiervoor een systeem uitbouwen en expertise opbouwen. Na verloop van tijd, meer bepaald tien tot vijftien jaar, zal elk onderdeel van de Vlaamse overheid en dus ook elk onderdeel van de Vlaamse begroting tegen het licht zijn gehouden. Het is nu de bedoeling om in deze budgettaire uitdagende tijden breed te starten.

4. Coronasteun

De minister waardeert de steun van de SERV voor het gevoerde coronabeleid. Hij is ervan overtuigd dat de juiste keuzes zijn gemaakt, hoewel bepaalde zaken ongetwijfeld ook anders hadden gekund. Dat geldt zeker voor de forfaitaire ondersteuning (via de hinderpremie) in het begin. Het ging toen echter allemaal zeer snel en uiteindelijk is op het juiste moment naar een duurzaam systeem op basis

van de omzet en met de juiste parameters omgeschakeld. Als hij naar het totaalplaatje kijkt, vindt hij dat het systeem goed heeft gewerkt. Een onderdeel van het werk dat nog moet gebeuren, is de minstens even belangrijke controle op fraude. De minister is ervan overtuigd dat minister Crevits dit met de nodige strengheid zal aanpakken.

5. Doorlichting van de ontvangstenzijde

De minister heeft geen probleem met de vraag van de SERV om ook de inkomsten door te lichten. De Vlaamse brede heroverweging laat daar een opening voor. Als de administratie die keuze wil maken, is dat geen probleem. Het kan zelfs nuttig zijn, want de fiscaliteit is niet enkel bedoeld om 7 miljard euro of 8 miljard euro aan gewestbelastingen te innen, maar ook om te sturen. Het is zeker geen probleem naar dat sturend element te kijken. De minister staat er wel niet om te springen die gewestbelastingen te verhogen, maar dat staat ook niet in het advies van de SERV. Hij heeft geen aanwijzingen dat dit de bedoeling zou zijn. Wat de totale fiscaliteit in België betreft, valt zeker nog veel nuttig werk te verrichten, maar de Vlaamse overheid beschikt slechts over een beperkt deeltje daarvan. Met die beperkte bevoegdheden kunnen geen grote zaken worden gedaan. Het moet veeleer om het tegendeel van hogere belastingen gaan, vooral dan met betrekking tot het erfrecht, de successierechten en dergelijke. Die belastingen zouden eerlijk, rechtvaardig en dus lager moeten zijn. Dat debat moet zeker nog eens worden gevoerd, maar dat naar de inkomsten wordt gekeken, houdt voor de minister zeker geen pleidooi voor een stijging in.

III. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomen van Maurits Vande Reyde

1.1.1. Algemeen

Maurits Vande Reyde dankt de SERV hartelijk voor de analyse. Hij vindt het een goede samenvatting van de heersende consensus over de uitgaven die nodig zijn in het kader van het coronabeleid. De SERV is overwegend positief over dat beleid, over de uitgewerkte relanceplannen en over de Vlaamse brede heroverweging, maar verliest de budgettaire 'sense of urgency' niet uit het oog. Open Vld is het ermee eens dat de Vlaamse overheid de komende maanden zal moeten ageren. De Vlaamse overheid zal zich op de uitgavenzijde focussen, maar zal ook inzetten op investeringen en hervormingen. Open Vld staat ervoor open na te gaan wat aan de fiscaliteit kan worden verbeterd, maar is het niet eens met de stelling dat meer ontvangsten nodig zouden zijn. Hoewel ze soms samenvallen, is er een verschil tussen bijkomende inkomsten en bijkomende belastingen. Het is vooral nodig na te gaan wat aan de uitgavenzijde beter en efficiënter kan gebeuren. De spending reviews en de Vlaamse brede heroverweging zijn de middelen om daar werk van te maken. Maurits Vande Reyde richt zich met zijn concrete vragen zowel tot de minister als tot de vertegenwoordigers van de SERV.

1.1.2. Uitgavennormering

De eerste vraag betreft de uitgavennormering. De SERV pleit voor een specifieke normering voor de op groeiversterkende uitgaven gerichte investeringen. Dit onderwerp is hier al vaak ter sprake gekomen. De vraag is welke scope de SERV voor ogen heeft en welke uitgaven dan onder die uitgavennorm vallen.

De spreker vraagt de minister wat de stand van zaken is met betrekking tot het tweede rapport van de expertengroep, dat concrete simulaties zou bevatten. Hij vraagt ook of het nog steeds de bedoeling is die normering vanaf de begroting voor 2022 ingang te laten vinden. Dat zal deels een politieke keuze zijn en het Vlaams Parlement speelt daar een belangrijke rol in.

Maurits Vande Reyde wijst er in dat verband op dat hij minister Crevits heeft gevraagd hoe zij ervoor zal zorgen dat het relancebudget voornamelijk op de economische activiteiten wordt gericht. Een expertengroep werkt aan een analyse, waaruit moet blijken hoe dit tijdens de begrotingsopmaak 2022 tot een gedegen pad naar de toekomst moet leiden.

1.1.3. Vlaamse brede heroverweging

Zijn tweede vraag betreft de Vlaamse brede heroverweging. Net zoals de SERV is ook Open Vld overwegend positief, maar hij wil toch een aantal aandachtspunten naar voren schuiven. Het gaat onder meer over de bereidheid binnen de verschillende beleidsdomeinen om met behulp van de projectgroepen zelf de verantwoordelijkheid op te nemen. Iedereen moet naar de eigen winkel durven te kijken en zich de vraag stellen of wat al jaren wordt gedaan nog wel moet worden voortgezet. Als schepen van Financiën weet Maurits Vande Reyde uit ervaring dat dit geen gemakkelijke opdracht is. Misschien moet deels ook worden erkend dat een aantal zaken de voorgaande jaren suboptimaal zijn verlopen, en het is nooit gemakkelijk om zoiets toe te geven. Het is echter geen schande dit te zeggen. De tijden evolueren en iedereen moet dit durven.

Op pagina 44 van het advies van de SERV staat te lezen dat het enthousiasme in verschillende beleidsdomeinen om de Vlaamse brede heroverweging te realiseren niet altijd even groot is. Maurits Vande Reyde vraagt zich af over welke concrete indicaties de SERV hieromtrent beschikt, of dit met de stuurgroep is besproken en om welke beleidsdomeinen het gaat. Om in 2022 resultaten te zien, is het belangrijk op voorhand aan te voelen waar de pijnpunten zitten. Hoewel het een lange-termijnproject is, is het belangrijk nu al te remediëren indien het in bepaalde beleidsdomeinen niet goed loopt. Men mag de fouten van het kerntakendebat, dat liep in 2014-2016, niet herhalen. Hij vraagt de SERV en de minister hoe die bottlenecks best worden aangepakt.

Tot slot vraagt Maurits Vande Reyde de minister of de eindrapporten van de Vlaamse brede heroverweging zijn opgeleverd, in welke mate die rapporten een significante impact op de begrotingsopmaak voor 2022 kunnen hebben en welke rol de stuurgroep in dit verband zal spelen.

1.2. Tussenkomen van Philippe Muyters

1.2.1. Algemeen

Philippe Muyters vindt het een mooie traditie dat de SERV elk jaar in juli een advies over de komende begroting uitbrengt. Hij stelt vast dat de sociale partners, zowel de werkgeversorganisaties als de werknemersorganisaties, het beleid van de Vlaamse Regering steunen om de schokken op te vangen. De SERV vindt ook dat de Vlaamse Regering weer een pad naar een evenwicht moet bewandelen, want volgens de berekeningen van de SERV gaat het om 1,3 miljard euro. De voorwaarden van de SERV in verband met de naar voren geschoven instrumenten liggen zeer dicht bij wat de werkgroep Leesbaarheid van de begroting heeft besproken. Het lid vindt het eveneens positief dat de SERV achter de begrotingsaanpassing blijft staan. Het sterkt hem in de overtuiging dat de Vlaamse overheid in de richting van een prestatiebegroting moet bewegen.

1.2.2. Uitgavennormering

De eerste vraag van Philippe Muyters betreft alineanummer 17 van het advies. Hij weet niet goed wat de SERV met die passage over de uitgavennormen precies bedoelt. Ten gevolge van de open-endfinanciering zullen in de praktijk verschillen tussen de beleidsdomeinen ontstaan. Indien hiervan abstractie wordt gemaakt, is het uitgangspunt dat de discipline om de uitgavennormering toe te passen in alle beleidsdomeinen principieel gelijkaardig moet zijn. Hij vraagt zich af of de SERV een advies heeft over hoe de Vlaamse Regering in de uitgavennormering met open-endfinanciering moet omgaan. Misschien is dit gewoon een indicatie om op te letten als het om open-endfinanciering gaat.

1.2.3. Heroverweging ontvangsten

De tweede vraag van Philippe Muyters sluit aan bij een kwestie die al ter sprake is gebracht. De Vlaamse Regering moet tegen het einde van de legislatuur 1,3 miljard euro vinden. De SERV heeft ook verwezen naar een heroverweging van de ontvangsten. De pers heeft hiervan gemaakt dat de SERV ook naar belastingverhogingen kijkt. Het rapport in kwestie zal echter pas in het najaar van 2023 worden opgeleverd en is bedoeld voor gebruik in de volgende legislatuur. De SERV brengt niet meteen iets naar voren in verband met de ontvangsten tijdens de lopende legislatuur. Tijdens een volgende fase kan dan over een taxshift of een heroverweging van de ontvangsten worden gesproken. Hij vraagt zich af of het dus inderdaad niet de bedoeling is dit alles al tijdens de lopende legislatuur toe te passen.

1.3. Tussenkomsst van Björn Rzoska

1.3.1. Algemeen

Björn Rzoska dankt op zijn beurt de SERV voor het advies, dat hij met veel plezier heeft gelezen. Hij ziet een aantal parallellen met het advies dat het Rekenhof heeft uitgebracht naar aanleiding van de aanpassing van de Vlaamse begroting voor 2021. Alvorens zich tot de minister te richten, wil hij eerst een paar vragen aan de vertegenwoordigers van de SERV stellen.

1.3.2. Vragen aan de vertegenwoordiging van de SERV

Inflatiehypothese

De eerste vraag van het lid betreft de inflatiehypothese. Björn Rzoska vraagt zich af of het klopt dat de SERV de hypothese van het Federaal Planbureau en niet de veronderstellingen van de Nationale Bank van België volgt. Hij vraagt zich tevens af waarom dit het geval is. De veronderstellingen van de Nationale Bank van België zijn eigenlijk gunstiger dan de hypothese van het Federaal Planbureau.

Vlaamse Veerkracht

De tweede vraag betreft het relanceplan Vlaamse Veerkracht en het oorspronkelijke advies van de SERV daarover uit mei 2020. Björn Rzoska vraagt zich af of de SERV de 158 projecten en de 22 hervormingen in dat plan op korte termijn zal aftoetsen aan de voorzet die de SERV in mei 2020 heeft gegeven. Het Rekenhof, van zijn kant, heeft – ingaand op een voorstel vanuit deze commissie – reeds toegezegd te zullen deelnemen aan een analyse van het plan Vlaamse Veerkracht. Het lijkt de spreker interessant dit ook binnen het blikveld van de SERV te brengen, want nu wordt er eigenlijk vooral naar het oorspronkelijke advies verwezen.

Niet-EU relancemiddelen en het overheidssaldo

De derde vraag betreft een passage op pagina 62 van het advies. Daar staat dat een aantal niet met Europese middelen gefinancierde relance-uitgaven in grote mate vergelijkbaar zijn met bestaande recurrente uitgaven. Die uitgaven moeten in het vorderingssaldo worden opgenomen. Björn Rzoska vraagt enkele concrete voorbeelden hiervan, want nu blijft het bij een algemene vaststelling.

Terugdringen van het structureel tekort

De vierde vraag betreft de halvering van het structureel tekort tegen 2024, hetgeen een inspanning van 1,3 miljard euro impliceert. In het advies omschrijft de SERV dit als een na te streven objectief. Een aanzienlijk deel van die inspanning moet al in 2022 worden geleverd (cf. pagina 41 van het advies). Björn Rzoska vraagt zich af hoe hij dit moet interpreteren en wat een 'aanzienlijk deel' dan is.

Vlaamse brede heroverweging

Een vijfde vraag betreft de Vlaamse brede heroverweging. Op pagina 44 van het advies staat dat "het enthousiasme van verscheidene beleidsdomeinen om deze heroverwegingen te realiseren echter niet altijd groot is". Aangezien het Vlaams Parlement probeert op te volgen wat met die Vlaamse brede heroverweging gebeurt, vraagt Björn Rzoska de SERV dit te concretiseren. Hij vraagt zich af over welke beleidsdomeinen het gaat en uit welke signalen de SERV afleidt dat het enthousiasme niet overal even groot is.

De zesde vraag betreft eveneens de Vlaamse brede heroverweging. De SERV heeft het op pagina 44 van het advies over een traject met drie snelheden. De derde fase zal pas binnen een tweetal jaren iets opleveren. Björn Rzoska vraagt zich af hoe dit zich verhoudt tot de intentie het structureel begrotingstekort tegen 2024 te halveren.

Ook met zijn zevende vraag gaat Björn Rzoska dieper in op de Vlaamse brede heroverweging. Er moet niet enkel naar de uitgaven, maar ook naar de ontvangsten worden gekeken. Die oefening wordt in functie van de volgende legislatuur tegen het einde van 2023 afgerond. Het Vlaams Parlement kan vanzelfsprekend de werkzaamheden van de SERV niet bepalen, maar het zou toch handig zijn indien de SERV al vroeger een concrete oefening zou maken. Nu kijkt de SERV enkel in functie van een nieuwe legislatuur naar de ontvangsten. In interviews hebben politici het wel eens over zaken als een inkomensafhankelijke zorgpremie. Als de SERV die oefening in het licht van de Vlaamse brede heroverweging nog tijdens de huidige legislatuur zou afmaken, zou dat volgens Björn Rzoska wel boeiend zijn. Dit is echter niet het geval.

*1.3.3. Vragen aan de minister**Meerjarenraming*

Vervolgens richt Björn Rzoska zich tot de minister. Op de pagina's 12, 39 en 40 van het advies van de SERV staat te lezen dat een aantal kosten en uitgaven nog niet in de meerjarenbegroting zijn opgenomen, waaronder de deconsolidatie van De Lijn om de vergroening van de vloot met e-bussen te financieren. De SERV heeft ook verwezen naar de overkapping van de Antwerpse Ring als "het belangrijkste ontbrekende element qua budgettaire impact van het Toekomstverbond". Hij vraagt zich af of het Vlaams Parlement daar in de meerjarenraming nog zicht op zal krijgen.

Vlaamse brede heroverweging

Aangezien de SERV heeft vastgesteld dat het enthousiasme voor de Vlaamse brede heroverweging niet overal even groot is, ligt het voor Björn Rzoska voor de hand dat hij de minister vraagt of ook hij die indruk heeft. Het Vlaams Parlement heeft hier al regelmatig over gediscussieerd. Hij vraagt de minister of sommige agent-schappen of departementen inderdaad niet met enthousiasme aan de Vlaamse brede heroverweging werken. Op pagina 44 van het advies doet de SERV het voorstel de tegenstribbelende beleidsdomeinen met consequenties te confronteren. Björn Rzoska vraagt de minister hoe hij tegenover die piste staat en aan welke consequenties hij dan desgevallend denkt.

Verder vindt de SERV dat over de Vlaamse brede heroverweging goed moet worden gecommuniceerd. Indien een en ander niet goed wordt uitgelegd, zal de bevolking het moeilijk anders kunnen zien dan als een ingrijpende besparingsoperatie. Björn Rzoska vraagt de minister om een reactie hierop.

Het laatste punt van Björn Rzoska heeft eveneens betrekking op de Vlaamse brede heroverweging. Iedereen is ervan overtuigd dat dit een belangrijke oefening is en dat er, onder andere via spending reviews, meer naar een prestatiebegroting moet worden overgeschakeld. Hij blijft er echter op aandringen alle actoren hierbij te betrekken, met inbegrip van het Vlaams Parlement. Daar is naar aanleiding van de begrotingsaanpassing vorige week al even over gediscussieerd in de plenaire vergadering. Björn Rzoska blijft erbij dat het Vlaams Parlement in de vooropgestelde timing hier eigenlijk rijkelijk laat bij wordt betrokken. Pas tijdens de begrotingsbesprekingen in oktober-november 2021 zal het Vlaams Parlement hoogte krijgen van de Vlaamse brede heroverweging. De minister-president zal in zijn Septemberverklaring ongetwijfeld een tipje van de sluier lichten, maar de Vlaamse brede heroverweging is ook voor het Vlaams Parlement een belangrijk instrument om verschillende scenario's te kunnen bespreken. Dat is wat in Nederland gebeurt. De spreker betreurt dat het Vlaams Parlement pas laat bij deze oefening wordt betrokken.

1.4. Tussenkomen van Anke Van dermeersch

1.4.1. Aanmoedigen van de private consumptie

Anke Van dermeersch bedankt de vertegenwoordigers van de SERV en de minister voor hun uiteenzettingen. Die uiteenzettingen zijn gestart met de belangrijke vaststelling dat de macro-economische ramingen nog nooit zo vaak en zo snel zijn bijgesteld ten gevolge van gewijzigde omstandigheden. Dat is sinds het begin van de coronapandemie het geval. De aangepaste begroting gaat nu uit van een groei met 4,1 procent. Toen de begrotingsaanpassing werd opgesteld, was dat een variabel percentage, maar nu gaat de groei in de richting van 5,5 procent. Voor de begroting is dat goed nieuws, want de ontvangsten zullen hoger uitvallen. Als de uitgaven voor 2021 vastliggen, zal dat een kleiner tekort, een beter begrotings-saldo en minder schuldopbouw opleveren. Het is belangrijk dat de economie aantrekt en iedereen treedt de stelling bij dat het economisch herstel is ingezet. Dit herstel wordt bevorderd door de vaccinatiecampagne en door de regionale, federale en Europese ondersteuningsplannen. De SERV heeft evenwel opgemerkt dat het herstel, naast het aantrekken en bevorderen van investeringen en internationale handel, ook afhankelijk is van de inschakeling van de binnenlandse spaarvolumes voor private consumptie. Wat de private consumptie betreft, kan de Vlaamse overheid invloed uitoefenen. Volgens Anke Van dermeersch staat in het advies dat de SERV voorstander is van hogere belastingen. Zo is het alleszins in de pers weergegeven. Indien de private consumptie moet worden aangemoedigd, zou zelfs het louter vermelden van een belastingverhoging een remmende factor zijn. Ze zou hier dan ook graag wat meer uitleg over krijgen.

1.4.2. Druk van onderwijs en zorg op de Vlaamse begroting

Wat de uitvoering van de begroting voor 2020 betreft, staat op pagina 27 van het advies een tabel waaruit blijkt dat de bestedingen aan onderwijs en zorg samen 56 procent van de Vlaamse uitgaven in 2020 vertegenwoordigen. Volgens Anke Van dermeersch gaat het hier om een onderschatting. De uitgaven voor de economie waren tijdens het coronajaar 2020 immers eenmalig extreem hoog. In de toekomst zullen de uitgaven voor onderwijs en zorg veeleer rond 60 procent schommelen. Het gaat immers voornamelijk om de lonen. Bovendien geldt voor veel uitgaven in die domeinen een open-endregeling die wordt bepaald door externe factoren, zoals de demografie. Er komen meer ouderen in de zorg terecht en meer kinderen hebben leerkrachten nodig. De vraag is hoe de Vlaamse brede heroverweging op dit vlak besparingen kan realiseren. Ze ziet niet in hoe op die 60 procent kan worden bespaard. De SERV maakt in het advies impliciet voorbehoud bij besparingen op de maatschappelijke component. Anke Van dermeersch zou ook hierover graag wat verduidelijking krijgen.

1.4.3. Structureel begrotingstekort

De SERV raamt dat het begrotingsresultaat voor 2021 291 miljoen euro beter zou zijn dan voorzien in de oorspronkelijke begroting voor 2021. Dit zou neerkomen op een tekort van 5 miljard euro. Die verbetering is uitsluitend te wijten aan de hogere ontvangsten ten gevolge van de snellere economische relance. Dat is het voordeel van een begroting die op basis van voorzichtige economische parameters is opgesteld. De uitgavenkredieten zijn in principe limitatief, maar de ontvangsten zijn dat niet. Indien abstractie wordt gemaakt van de eenmalige effecten op de Vlaamse begroting en indien de macro-economische parameters in de raming worden gehanteerd, zou het begrotingstekort bij ongewijzigd beleid volgens het advies van de SERV tussen 2,2 en 2,6 miljard euro liggen. Dit betekent dat het jaarlijks tekort, ongeveer 5 procent van de ontvangsten, structureel in de Vlaamse begroting wordt verankerd.

Tijdens de opmaak van de initiële Vlaamse begroting voor 2021 heeft de minister voor zichzelf een netto beleidsruimte gecreëerd die er eigenlijk niet was. Anke Van dermeersch noemt dit een netto schuldruimte. De minister heeft het tekort bij ongewijzigd beleid aanvaard en dan nog een bijkomend tekort gecreëerd. De vermindering met 549 miljoen euro in de begroting voor 2021 was zogenaamd een besparing, maar eigenlijk gaat het om de schrapping van fiscale uitgaven als de Vlaamse woonbonus en het duolegaat. Het probleem is dat de SERV hier in haar advies aan voorbijgaat. De SERV wijst de oorzaak van het structureel tekort niet echt aan. De Vlaamse Regering mocht niet uitgaan van een netto beleidsruimte, iets wat de spreekster een netto schuldruimte blijft noemen, maar had als een goede huisvader moeten begroten. In dat geval zouden er geen nieuwe initiatieven zijn gekomen, maar zouden er enkel uitgaven na compenserende besparingen zijn gekomen. Er zou dan geen structureel tekort zijn, of toch zeker niet in de huidige mate. Ze vindt het een tekortkoming in het advies dat hieraan wordt voorbijgegaan.

1.4.4. Timing van de Vlaamse brede heroverweging

De SERV staat positief tegenover een uitgavendoorlichting en tegenover de Vlaamse brede heroverweging. De SERV is van oordeel dat geen enkel beleidsdomein mag worden uitgesloten, maar maakt terecht voorbehoud bij de strikte timing. Dat is een moeilijk punt, want de beleidsdomeinen die ernstig hebben gewerkt en de timing hebben gerespecteerd, kunnen het slachtoffer worden. Meer terughoudende beleidsdomeinen zullen aan de besparingen ontsnappen en dat moet absoluut worden vermeden. Indien niet alle beleidsdomeinen even bereidwillig zijn om hieraan mee te werken, valt een onderscheiden behandeling niet uit te

sluiten. Gezien de strikte timing gaat Anke Van dermeersch er immers van uit dat de Vlaamse Regering zeker met enkele resultaten wil komen.

1.4.5. Heroverweging van de ontvangstenzijde

Het lid heeft begrepen dat de SERV aanraadt om ook langs de ontvangstenzijde tot een heroverweging over te gaan. Dit is een pleidooi voor hogere ontvangsten, hetzij door een optimalisatie van de bestaande belastingen, hetzij door nieuwe belastingen. Nieuwe lasten voor de Vlaamse burger zijn gemakkelijk, maar eigenlijk is dat geen oplossing. Niemand is op dat vlak vragende partij. Door fiscale uitgaven als de Vlaamse woonbonus te schrappen, is in de begroting voor 2021 al een besparing met 549 miljoen euro doorgevoerd. Ondanks die schrapping is de uitgavendrift echter blijven bestaan. Het probleem zit niet zozeer bij de ontvangsten, maar bij de uitgaven. Nieuwe lasten staan haaks op wat moet gebeuren, namelijk het aanmoedigen van de inzet van de beschikbare spaarvolumes voor private consumptie. De invoering of zelfs maar de aankondiging van belastingen ondermijnt het vertrouwen van de burgers en bevestigt hun spaarneigingen. Om de economie te laten aantrekken, moet dit worden vermeden. Het is immers onverenigbaar met de stimulering van de private consumptie en is nefast voor het economisch herstel. Vanuit de oppositie kan de spreekster daar absoluut niet in meegaan.

1.4.6. Bij wege van conclusie

In het algemeen vindt Anke Van dermeersch het advies van de SERV bijzonder vriendelijk geformuleerd. Het Rekenhof is strenger. Als daar redenen voor zijn, mag de SERV uiteraard een vriendelijk advies formuleren, maar vanuit de oppositie ziet Anke Van dermeersch die redenen niet. Het grootste pijnpunt betreft de uitgaven. De SERV gaat daar met een boog omheen. Anke Van dermeersch zou de SERV dat graag horen erkennen. In volle coronacrisis heeft de Vlaamse Regering in het najaar van 2020 een begroting voor 2021 gepresenteerd met een netto beleidsruimte van 2,3 miljard euro. Anke Van dermeersch blijft dit een netto schuldruimte noemen. De Vlaamse Regering had het nieuwe beleid, dat de oorzaak van het tekort is, meteen on hold moeten zetten. Dat is bij de uitbraak van de pandemie een gemiste kans geweest. De Vlaamse Regering had de niet-bestede middelen prioritair voor de coronacrisis en het economisch herstel moeten aanwenden. De genomen maatregelen zijn goed geweest om de pandemie te lijf te gaan en om ervoor te zorgen dat de Vlaamse staat en economie overeind konden blijven staan. Als de Vlaamse Regering als een goede huismoeder had begroot, zouden de Vlaamse begroting en de Vlaamse schulden er in juli 2021 anders uitzien. Een besparing met 1,3 miljard euro tegen 2024 zal het probleem niet oplossen. Anke Van dermeersch vindt het jammer dat het advies van de SERV hieraan voorbijgaat. De analyse van het Rekenhof is iets scherper. Anke Van dermeersch had dat van de SERV ook verwacht, maar het blijft wel een interessant advies dat ze met aandacht heeft doorgenomen.

1.5. Tussenkoms van Peter Van Rompuy

1.5.1. Impact van het economisch herstel op het structureel tekort

Peter Van Rompuy herhaalt wat hij tijdens de begrotingsbesprekingen heeft verklaard. Het structureel tekort hangt volledig af van hoe het herstel verloopt. Hij hoopt dat de pandemie ondertussen in haar laatste maanden is beland, maar elke week kan nog een nieuwe verrassing met zich brengen. Het herstel is in elk geval een heel stuk forser dan in het vorige verslag van de SERV werd geschat. Toen werd geraamd dat het niveau van voor de coronacrisis – wat niet met een volledig economisch herstel overeenkomt – pas in de tweede helft van 2022 zou worden bereikt. Volgens de Nationale Bank van België zal dit niveau evenwel al eind 2021

worden bereikt. Het is uiteraard de bedoeling daarna verder door te groeien. In de VS, waar nog forser is geïnvesteerd dan in de EU, gaat de overheid uit van economische vooruitzichten die een nog grotere groei dan voor de coronacrisis inhouden. Aanvankelijk werd het economisch herstel als een traag herstel beschouwd, maar het manifesteert zich ondertussen als een herstel in V-vorm. Dit bepaalt hoe het structureel tekort voor de komende jaren kan worden ingeschat. Het adagium is dat de Vlaamse overheid niet mag snoeien voor het begint te bloeien. Zo gaat het ook met planten, die moeten worden gesnoeid na en niet voor de bloei. Het forse herstel is vooral te danken aan de vaccinatiecampagne. In Europees en internationaal perspectief doet Vlaanderen het uitstekend. De grootste zorg voor de economie en de begroting is de eventuele heropleving van de deltavariant. De toeristische sector wordt nu al getroffen door de oplopende besmettingscijfers. Hopelijk zal die variant het herstel geen parten spelen. In elk geval zit Vlaanderen nu op de goede weg.

1.5.2. Coronasteun voor ondernemingen en gezinnen

Het herstel toont aan dat de steunmaatregelen hun werk goed hebben gedaan. Peter Van Rompuy heeft tijdens de begrotingsbesprekingen al naar de betreffende cijfers verwezen. Die gegevens bestaan weliswaar enkel voor België, maar kunnen grosso modo naar Vlaanderen worden doorgetrokken. Het economisch verlies als land is met 4,3 procent lager dan het Europees gemiddelde van 5,5 procent. Dit is met een gemiddelde budgettaire inspanning gerealiseerd. De investeringen om de economie en de gezinnen te ondersteunen, zijn dus op een bovengemiddeld efficiënte manier verlopen en daar mag de Vlaamse overheid best wel fier op zijn.

Het lid vindt het positief vast te stellen hoeveel middelen er naar de gezinnen en naar de ondernemingen zijn gegaan, want die evenwichtige verdeling was in het begin van de pandemie een issue. Uiteindelijk is er 14 miljard euro naar de gezinnen en 12 miljard euro naar de ondernemingen gegaan. Wat het structureel tekort betreft, is het belangrijk aan te stippen dat de gemaakte eenmalige schulden – die weliswaar aanzienlijk zijn – aan een bijzonder lage rente kunnen worden afgeschreven. Als de rente beduidend lager ligt dan de economische groei, kan van een omgekeerd sneeuwbaaleffect worden genoten en blijft de schuld beheersbaar.

1.5.3. Europese begrotingspolitiek

Verder is de verwijzing naar wat de omliggende landen doen en naar de Europese begrotingspolitiek van belang. De Europese Commissie zal de begrotingsregels in 2022 nog niet opnieuw invoeren. Er wordt echter wel al gemikt op 2023. De Europese lijn qua begroting is dat het herstel op korte termijn volledig moet kunnen doorgroeien, maar dat iedereen zich moet voorbereiden om het structureel tekort op middellange termijn weer onder controle te krijgen. Dat is wat de Vlaamse Regering doet door een nooit geziene monitoring van de uitgaven op poten te zetten, die vruchten zal afwerpen. Het belangrijkste punt is de Vlaamse brede heroverweging, die hier al uitvoerig is besproken. Verder is het belangrijk de monitoring van de relancemiddelen op te volgen. Ook daarvoor heeft deze commissie een goed systeem op poten kunnen zetten. Dat geldt ook voor de Oosterweelverbinding, die een belangrijke bijdrage tot de Vlaamse schuld levert.

1.5.4. Verhogen van de werkzaamheidsgraad

Het allerbelangrijkste is volgens Peter Van Rompuy het herstel van de werkzaamheidsgraad in het land. De Vlaamse doelstelling is 80 procent. Nu gaat het om 75 procent. Het dichtrijden van dat verschil van 5 procent zou een grote impact op het structureel tekort hebben. De Vlaamse overheid zet vooral in op haar opleidingsoffensief. Het optrekken van de werkzaamheidsgraad is een gedeelte

verantwoordelijkheid van de politiek en de sociale partners die de volgende jaren moet worden waargemaakt om het structureel tekort onder controle te brengen.

1.6. Tussenkoms van Ludwig Vandenhove

1.6.1. Algemeen

Ludwig Vandenhove bedankt de SERV voor de uiteenzetting. Na al zijn jaren politiek ervaring blijft het hem verbazen dat iedereen alle adviezen van de SERV blijkt te hebben gelezen. Het is daarbij ook eigenaardig dat die adviezen heel verschillend worden geïnterpreteerd. Zelf heeft hij een drietal bemerkingen en/of vragen.

1.6.2. Heroverweging van de ontvangstenzijde

De voorzitter van de SERV heeft in de pers verklaard dat niet enkel naar de uitgaven, maar ook naar de ontvangsten moet worden gekeken, om de term belastingen niet te gebruiken. De minister heeft er geen probleem mee de ontvangsten ook door te lichten. Ludwig Vandenhove is zeer tevreden met dat antwoord. Als naar de ontvangstenzijde wordt gekeken, mag dit niet tot nieuwe belastingen worden verengd. Hij betreurt dat tijdens debatten enkel over besparingen wordt gepraat en dat nieuwe inkomsten aan belastingen worden gelijkgesteld. Hij is blij met de analyse door de SERV en met de reactie van de minister, maar hij zou hierover toch graag wat meer uitleg krijgen.

1.6.3. Vlaamse brede herooverweging

De spreker heeft geen probleem met spending reviews en herooverwegingen, maar dat blijven hoofdzakelijk technische en minder politieke aangelegenheden. De vraag is waarom het Vlaams Parlement hier zo laat bij wordt betrokken. Sommige diensten en beleidsdomeinen hebben al goed werk geleverd, maar andere hebben dat minder gedaan. Hij hoopt dat de voorspelling niet klopt dat de Vlaamse brede herooverweging en andere technische elementen over de verkiezingen in 2024 zullen worden getild en dat iedereen nadien dus niet opnieuw zal moeten beginnen. Die overwegingen zijn een betere manier van werken dan besparingen met de kaasschaaf, maar iedereen moet realistisch zijn. Het is beter hier niet te veel van te verwachten. De Vlaamse overheid hecht hier nu te veel geloof aan. Indien niet wordt opgelet, zullen de cijfers slechter zijn dan nu wordt gedacht.

1.6.4. Economisch belang van steden en gemeenten

In een rapport over de fusies van gemeenten heeft de SERV aangehaald dat de steden en gemeenten zowel op lokaal als op Vlaams niveau een belangrijke economische rol hebben en dus ook een rol spelen in de economische relance. Ondertussen heeft Belfius er voorzichtig op gewezen dat wat de Vlaamse overheid voor de steden en gemeenten doet zeker niet mag stilvallen. Uit het debat over de impact van de internationale ontwikkelingen op de energiefactuur blijkt dat de Vlaamse burgers soms meer zullen moeten betalen, maar tegelijkertijd ook minder zullen moeten betalen. Dat is nadelig voor de gemeentelijke begrotingen. De Vlaamse overheid moet zeer omzichtig omspringen met de bijdrage van de steden en gemeenten tot de relance. Om van de relance iets positiefs te maken, heeft de Vlaamse overheid de steden en gemeenten nodig als partner. Ludwig Vandenhove zou graag een reactie van de SERV op de problematiek van de gemeentelijke financiën horen.

2. Replieken van de SERV

2.1. Repliek van Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV

2.1.1. Heroverweging van de ontvangstenzijde

Ann Vermorgen gaat eerst in op de opmerkingen en vragen over de heroverweging van de ontvangsten. Die vraag tot heroverweging is geen pleidooi voor bijkomende of hogere belastingen. Ze daagt iedereen uit de pagina in het SERV-advies te vinden waarop over een belastingverhoging wordt gesproken. De sociale partners spreken zich in dat verband niet uit over concrete maatregelen, maar vinden dat de inkomsten- en de uitgavenzijde van de Vlaamse begroting best proactief grondig worden geëvalueerd. Dat is een eerste stap om tot een objectieve analyse te kunnen komen. Er moet voldoende materiaal zijn om de Vlaamse fiscaliteit verder onder de loep te nemen en daarover een synthesesrapport te schrijven. De sociale partners zullen dat rapport in 2023, tegen het einde van de legislatuur, opleveren. Die afspraak is het resultaat van het overleg en van de stapsgewijze aanpak die de SERV vooropstelt.

2.1.2. Vlaamse Veerkracht

Wat de verdere aftoetsing van het Vlaamse relancebeleid betreft, wijst *Ann Vermorgen* erop dat de voorzitter en de ondervoorzitter van de SERV deel uitmaken van de taskforce die instaat voor de monitoring van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Die taskforce zal vermoedelijk nog voor de Septemberverklaring van 2021 opnieuw bij elkaar worden geroepen. De SERV bereidt dit uiteraard voor en beperkt zich niet enkel tot de fiches die in het licht van het Belgische herstelplan zijn ingediend. De SERV volgt dit in zijn totaliteit op.

2.1.3. Verhoging van de werkzaamheidsgraad

De verhoging van de werkzaamheidsgraad is een belangrijke bekommernis van de sociale partners. De sociale partners hebben hierover al van bij het begin van de coronacrisis rapporten en adviezen opgeleverd. De SERV overlegt hierover met de Vlaamse Regering. Net voor de coronacrisis had het VESOC een akkoord met de Vlaamse Regering afgesloten, maar na de verandering van de context was het plots alle hens aan dek. Hoewel dit een belangrijk onderdeel blijft, beperkt dit akkoord zich niet tot de focus op het loopbaan- en opleidingsbeleid. Het akkoord staat ook stil bij manieren om mensen naar de arbeidsmarkt te krijgen. Dat gaat dan met name over inactieven, langdurig werkzoekenden en mensen uit kwetsbare groepen. In het akkoord komen die groepen ook aan bod.

2.2. Repliek van Erwin Eysackers, studiedienst SERV

Erwin Eysackers dankt de commissieleden voor de grondige lezing van het begrotingsadvies van de SERV.

2.2.1. Investeringsrapportering

In het voorliggende advies maakt de SERV inderdaad niet concreter welke investeringen een afzonderlijke behandeling in de begroting verdienen. De SERV spreekt enkel in algemene termen over investeringen en groeiversterkende uitgaven. De werkgroep Leesbaarheid van de begroting van het Vlaams Parlement heeft de voorgaande maanden wel een voorstel gedaan om een definitie van de investeringsrapportering op te stellen. Met die nota's is het werk al in grote mate gedaan. Dit geldt evenwel niet voor de groeiversterkende uitgaven. De Europese Commissie volgt die uitgaven eveneens op. Dit kan aan de landenspecifieke aanbevelingen van de EC worden gekoppeld. *Erwin Eysackers* vermoedt dat verduurzaming,

vergroening en digitalisering opnieuw de kernwoorden zullen zijn bij de gevraagde hervormingen. De SERV had een voorstel kunnen doen, maar uiteindelijk is het aan de Vlaamse Regering dit in te vullen.

2.2.2. *Timing*

De spreker komt dan tot de kwestie van de procedures. Met betrekking tot de uitgavennormering en de heroverwegingen heeft de Vlaamse Regering zichzelf een aantal deadlines opgelegd. De SERV gaat ervan uit dat de Vlaamse Regering met het oog op de begroting van 2022 in september 2021 een aantal stappen zal zetten. De SERV zal dit achteraf beoordelen, maar wil momenteel alleszins nog niets in vraag stellen.

2.2.3. *De Vlaamse brede heroverweging en open-endfinancieringen*

Erwin Eysackers vat de opmerkingen over de Vlaamse brede heroverweging samen. Hij wijst erop dat in het Vlaams Parlement en in het bijzonder in deze commissie de kwestie van de bereidheid van de beleidsdomeinen om al dan niet mee te gaan in deze oefening al is aangekaart. Ook de SERV is bekommerd over de resultaten van de heroverwegingen.

De open-enduitgaven zijn een factor waarmee rekening moet worden gehouden. Die uitgaven hebben niet enkel een externe kostendriver. Het klassieke voorbeeld is dat De Lijn meer moet betalen om de bussen te laten rijden indien de prijs van diesel stijgt. Als het om onderwijs of welzijn gaat, gaat het niet noodzakelijk om een oneindige financiering. Er kunnen ook andere manieren worden gevonden om naar dergelijke uitgaven te kijken, bijvoorbeeld op basis van de gemiddelde kostprijs per leerling in internationaal perspectief. Er zijn verschillende manieren om open-enduitgaven beleidsmatig te beoordelen, zonder dat tegelijk de deur naar een onbeperkte uitgavenstijging wordt opengezet. De concretisering van een en ander komt toe aan de Vlaamse Regering. Het is ook de Vlaamse Regering die moet beslissen of de eindrapporten al dan niet worden gepubliceerd. In elk geval zijn de open-enduitgaven niet gelijk over de beleidsdomeinen verdeeld: ze spelen vooral een rol in de welzijns- en onderwijsuitgaven. Er moet dus een manier worden gevonden om die open end mee te nemen. Maar het is niet aan de SERV om in dezen initiatieven te nemen. De toepassing van de uitgavennormering zou op een gelijkaardige manier moeten verlopen, onafhankelijk van de mate waarin het beleidsdomein gekenmerkt wordt door open-enduitgaven. Dat is ten gronde ook het argument om alle beleidsdomeinen bij deze oefening te betrekken.

2.2.4. *Inflatiehypothese*

Wat de impact van de inflatie betreft, heeft de SERV wel degelijk naar de ramingen van de Nationale Bank van België gekeken. Die ramingen waren ook als eerste beschikbaar. De SERV heeft zich echter op de berekeningen van het Federaal Planbureau gebaseerd. De reden daarvoor is dat de Vlaamse Regering verplicht is die berekeningen te volgen bij het opstellen van de begroting. Het intra-Belgische samenwerkingsakkoord uit december 2013 (samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 tussen de Federale Overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies betreffende de uitvoering van artikel 3, §1, van het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie) operationaliseert de Europese verplichting dat in elke Europese lidstaat een onafhankelijke instelling die ramingen moet opstellen. In België is die taak formeel toebedeeld aan het Instituut voor de Nationale Rekeningen, maar in de praktijk gaat het om het Federaal Planbureau. Aangezien de Nationale Bank van België ook ramingen maakt, zijn beide in het advies gekwantificeerd. De impact op de ontvangsten is enkele honderden miljoenen euro's gunstiger gezien de Nationale Bank van België uitgaat van een inflatie hoger dan 2 procent terwijl het Federaal

Planbureau bij een inflatie tussen 1,5 en 1,7 procent blijft. De gegevens van het Federaal Planbureau vormen de eerste indicatie voor de economische begroting. Normaal gezien, zullen de gegevens daar in september 2021 weinig van afwijken. Het gaat dus niet om een voorkeur of om een interpretatie, maar om een systeem dat moet worden toegepast.

2.2.5. Vlaamse Veerkracht

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht is in uitvoering. De verschillende initiatieven van de SERV hierrond staan samengevat op www.serv.be/relance. Het is evident dat de SERV dit verder zal opvolgen. De vorm waarin dat zal gebeuren, zal zijn beslag nog krijgen. Dit hangt ook af van de rapporten die beschikbaar worden gesteld.

2.2.6. Begrotingsdoelstelling Vlaamse Regering

Het na te streven objectief staat letterlijk in de krachtlijnen. De SERV is een huis van de sociale partners, met aan de ene zijde de werkgeversorganisaties Voka, UNIZO, Verso en de Boerenbond en aan de andere zijde de werknemersorganisaties ACV, ABVV en ACLVB. Als zij samen een formulering over een na te streven objectief afspreken, worden die zinnen uitgeschreven, maar wordt daar niet verder op ingegaan. De SERV concretiseert dit niet, want het is op dit moment niet aan de sociale partners om dit te doen.

2.2.7. Een Vlaamse brede heroverweging met meerdere snelheden

De verwijzing naar de drie snelheden op pagina 44 van het advies is volgens Erwin Eysackers misschien onvoldoende duidelijk geformuleerd. De SERV hoopt dat een aantal zaken op korte termijn kunnen worden opgeleverd. In de nota van de Vlaamse Regering staan ook een aantal uitgavendoorlichtingen of spending reviews met een onbepaalde datum vermeld. Die doorlichtingen zullen tijd kosten en ondersteuning vergen. De deadline ligt niet vast, maar de SERV gaat ervan uit dat dit veeleer tegen het einde van de legislatuur zal zijn. De SERV probeert hiervoor te waarschuwen, want op deze manier ligt er wel een groot gat tussen wat in september 2021 beschikbaar is en wat voor het overige nog moet volgen. Die uitgavendoorlichtingen zouden in de visie van de SERV zo snel mogelijk tot resultaten moeten leiden en beleidsmatig meegenomen moeten kunnen worden. Momenteel zit dit niet vervat in de formulering in de nota van de Vlaamse Regering. Ongetwijfeld zullen een aantal van die heroverwegingen die deadline niet halen, maar dat betekent niet dat ze weinig of niet relevant zijn. Er dient een manier te worden gevonden om de oefeningen die de deadline niet halen toch als relevant in het verdere traject te integreren. Het is opnieuw niet de rol van de sociale partners om op dit vlak al te concreet te zijn. De SERV vermeldt een aantal bekommernissen, maar ook niet meer dan dat.

2.2.8. SERV en Rekenhof

Wat de opmerking over de grotere gestrengheid het Rekenhof betreft, merkt Erwin Eysackers op dat de sociale partners niet aan een advies beginnen met de vraag of ze al dan niet vriendelijk moeten zijn. De SERV probeert de beleidslijnen van de Vlaamse Regering te begrijpen en probeert daar als sociale partners collectief aan te werken. Het is mogelijk dat het Rekenhof op een aantal punten strenger is, maar daar houdt de SERV op zich geen rekening mee. Als iedereen aan dezelfde begroting en hetzelfde begrotingsbeleid werkt, is het normaal dat er raakpunten en verschilpunten zijn. Het gaat immers om instellingen die in detail naar de begroting kijken en bijgevolg parallellen vinden.

2.2.9. Corona en de uitvoering van de begroting 2020

Erwin Eysackers meent dat de vragen over de betrokkenheid van het Vlaams Parlement en de overkapping van de Antwerpse Ring veeleer voor de minister zijn bestemd.

Aangezien hij niet zeker is of hij de vragen van Anke Van dermeersch over de uitvoering van de begroting goed heeft begrepen, wil hij eerst schetsen waar de informatie van de SERV vandaan komt. De rapportering over de begroting voor 2020 heeft een gedetailleerd rapport over de uitvoering van die begroting opgeleverd. Het is de eerste keer dat zulks gebeurd is. De SERV heeft die nuttige en relevante informatie ook voor dit advies gebruikt. In 2020 is het overgrote deel van de 3,5 miljard provisie voor de coronamaatregelen naar het Hermesfonds en het economisch ondersteuningsbeleid gegaan. Verder zijn daarmee ook maatregelen als de hinderpremies ondersteund. De SERV heeft niet gesteld dat de andere beleidsdomeinen te weinig zouden hebben gekregen. België kent een bevoegdheidsverdeling. De ondersteuning van personen en huishoudens is vooral een federale materie. De federale overheid heeft hiervoor instrumenten. Het economisch beleid zit vooral bij de gewesten. Dit is geen negatieve appreciatie. De SERV heeft enkel geconstateerd dat de Vlaamse Regering de middelen voor haar bevoegdheden heeft ingezet, en niet voor andere bevoegdheden.

2.2.10. Heroverweging langs de ontvangstenzijde

Erwin Eysackers gaat ook even in op de opmerkingen van Anke Van dermeersch over de spaarvolumes en de hogere belastingen. Hoewel dit een relevante factor is, gaat het hier om een advies over de economische omstandigheden. De SERV heeft over spaarvolumes en hogere belastingen dan ook geen uitspraken gedaan. Hij herhaalt dat het niet de bedoeling van de SERV is vriendelijk of onvriendelijk te zijn. De sociale partners proberen te begrijpen wat er op het bord van de Vlaamse Regering ligt en reageren daarop. Het is echter niet aan de SERV om punten te geven in de klassieke zin van het woord.

2.2.11. Aanpak van het structureel tekort

De spreker is het eens met de door Peter Van Rompuy gemaakte analyse van het structureel tekort in een internationaal perspectief. Hij is het ook eens met de rol die de vaccinaties, de steunmaatregelen en de investeringen daarin hebben gespeeld. De SERV zit in essentie op dezelfde lijn. Hij ziet bijgevolg geen kritiek waarop hij hier zou moeten reageren. Het is aan de Vlaamse Regering om stappen te zetten en de minister is daarvoor de aangewezen persoon. De kortetermijnanalyse houdt in dat de Vlaamse Regering de economie niet laat instorten. De lange-termijnanalyse houdt in dat de Vlaamse Regering beseft dat er qua begrotingsbeleid nog een hele weg af te leggen is.

2.2.12. Relevantie voor de begroting 2022

Erwin Eysackers stelt vast dat Ludwig Vandenhove er meer dan de andere sprekers aan twijfelt of de Vlaamse brede heroverweging al in 2022 iets zichtbaars zal opleveren. Tenzij er manifeste tekenen zijn dat er iets niet klopt, gaat de SERV er in zijn analyse van uit dat de Vlaamse Regering effectief ook zal doen wat ze heeft aangekondigd. Hetzelfde geldt voor de ambities met betrekking tot de uitgaven-normering. Maar inderdaad: 'the proof of the pudding is in the eating'. Die pudding zal tijdens de Septemberverklaring worden geserveerd. De SERV houdt in zijn analyse geen rekening met een andere timing of andere engagementen.

2.2.13. Economisch belang van steden en gemeenten

Erwin Eysackers begrijpt de bemerking over de steden en de gemeenten. Dit advies is evenwel 2,5 weken voor de vermelde gedachtewisseling afgewerkt. Alle recente elementen met betrekking tot de energiefactuur en dergelijke zijn hier niet in opgenomen. Het is niet aan de SERV om gedetailleerd stil te staan bij de impact van een regeringsbeslissing op de steden en de gemeenten. Er zijn andere instanties die daar beter voor gekwalificeerd zijn, en die op dat vlak ook meer ervaring hebben.

2.2.14. Nog vragen?

Afsluitend geeft Erwin Eysackers nog mee dat commissieleden die na deze gedachtewisseling nog vragen hebben, altijd contact mogen opnemen met de SERV. De SERV zal steeds proberen snel te antwoorden.

3. Repliek van minister Matthias Diependaele

3.1. Uitgavennormering

Minister *Matthias Diependaele* geeft nog een aanvullend antwoord op een aantal vragen. De werkgroep werkt aan een tweede rapport over het concept van de uitgavennormering. Het is de overtuiging van de minister dat in beginsel alles onder die normering valt. Hoe meer daar wordt uit gehaald, bijvoorbeeld de open-endfinanciering en de investeringsnormen, hoe minder nut die uitgavennormering heeft. Het is dan ook zijn intentie daar zo veel mogelijk in onder te brengen. De werkgroep wacht momenteel op de economische begroting van het Federaal Planbureau, die op 9 september 2021 klaar zou moeten zijn. De daaropvolgende dagen zullen alle berekeningen worden gemaakt. Halverwege september 2021 zou de werkgroep klaar moeten zijn.

3.2. Vlaamse brede heroverweging: iedereen in bad

De minister heeft allerlei vragen en opmerkingen gehoord over de bereidheid in de verschillende onderdelen van de Vlaamse administratie om aan de Vlaamse brede heroverweging mee te werken, maar hij heeft nog geen rapporten gezien. De stuurgroep zal het eindverslag pas opstellen als alle rapporten zijn ingeleverd, wat nog even kan duren. De minister kan dus nog niets over de inhoud vertellen. Vroeg of laat zullen die rapporten openbaar worden gemaakt en dan zal blijken wie al dan niet zijn beste beentje heeft voorgezet. Misschien heeft iedereen wel hard gewerkt en de opdracht als een uitdaging beschouwd. De minister wil daarvan uitgaan, maar het is aan de commissieleden daar later eventueel een ander oordeel over te vellen. Hij begrijpt de suggestie om straffend op te treden, met name in het licht van datgene dat vermeld is op pagina 44 van het advies, waar te lezen staat dat zij die de oefening ernstig hebben genomen kwetsbaarder zijn voor grote besparingen. De minister gelooft evenwel dat de Vlaamse Regering een menu zal worden aangereikt en dat de uiteindelijke keuzes democratische politieke keuzes zullen worden waarvoor de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Dat iets in het menu van een restaurant mooi staat beschreven, betekent niet dat het ook beter smaakt. De Vlaamse Regering gaat wel degelijk voor de smaak, namelijk de inhoudelijke keuzes. Het mag niet de bedoeling zijn dat zij die de oefening ernstig nemen daardoor kwetsbaarder worden.

3.3. Meerjarenraming

De meerjarenraming gaat uit van ongewijzigd beleid. Niet elk punt in het Vlaamse regeerakkoord is al uitgevoerd. Er zijn afspraken over de deconsolidatie van De

Lijn, een dossier dat minister Peeters behandelt, maar dit kan nog niet in de meerjarenraming worden opgenomen. De meerjarenraming is een puur mathematische vooruitblik op het beleid waarover al beslissingen zijn genomen. Als daar uitzonderingen op worden gemaakt, is de meerjarenraming niet meer zuiver. De minister zal erover waken dat het enkel om ongewijzigd beleid gaat.

3.4. Communicatie over de Vlaamse brede heroverweging

De minister is het eens met de vraag over de communicatie over de Vlaamse brede heroverweging. Dit is wel degelijk een administratieve oefening, met bijstand van externe partners. Het heeft geen zin de Vlaamse ministers te vragen hoe ze die oefening zullen sturen, want dat zullen ze niet doen. Dat de minister die oefening niet stuurt, is een belangrijk communicatief aspect. De resultaten zijn immers geen beslist beleid. De resultaten zullen bovendien tegenstellingen bevatten, want een van de vragen is wat in een beleidsdomein zou moeten gebeuren indien het budget met 5 procent of 15 procent zou stijgen of dalen. Aangezien de rapporten moeten vermelden wat met minder en wat met meer geld zou moeten gebeuren, kan het niet om beslist beleid gaan. De minister is blij dat de SERV er ook op die manier over communiceert. Dit menu mag niet als een academisch werkstuk worden beschouwd. Het is belangrijk het signaal te geven dat het gaat om een hypothetische denkoefening voor onderdelen van de Vlaamse overheid en daarvan afhankende externen. De communicatie moet dan ook correct verlopen. Dat zal nog verder aan bod komen tijdens het debat over de Septemberverklaring en tijdens het debat over de begroting voor 2022.

3.5. Voortzetten nieuw beleid tijdens de coronacrisis

De minister heeft de vragen van Anke Van dermeersch niet goed begrepen. Volgens haar heeft de Vlaamse Regering netto beleidsruimte gecreëerd door schulden aan te gaan. Hij snapt die redenering niet, maar hij stoort zich vooral aan de opmerking dat er een kans is gemist door het nieuwe beleid bij de start van de pandemie niet stop te zetten. Puur mathematisch of begrotingstechnisch valt daar iets voor te zeggen, maar de Vlaamse overheid zou dan even goed ook de helft van het onderwijs kunnen stopzetten of de woonzorgcentra kunnen sluiten. Dat zouden ook besparingen zijn. Mathematisch kan dat, maar blijkbaar wil het Vlaams Belang stoppen met investeringen in sociale woningen of met de loonsverhoging in de zorgsector, iets waarover er een redelijk brede consensus was. De minister vindt het fout te stellen dat de Vlaamse Regering dat niet had mogen doen. Sommige economische ondersteuningsprogramma's lopen op lange termijn, maar pas recent is 3 procent aan onderzoek en ontwikkeling besteed. Het Vlaams Belang vindt blijkbaar dat de Vlaamse Regering die ondersteuning niet had mogen bieden. Hetzelfde geldt voor de investeringen en het groeipad om de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg weg te werken of voor de scholenbouw.

De minister is het er wel mee eens dat de beslissing om te investeren en de beslissing om te besparen in het begin van de legislatuur op hetzelfde moment zijn genomen. Het Vlaams Belang heeft hier echter keer op keer fout over gecommuniceerd. De besparing via de Vlaamse woonbonus is bedoeld om de verlaging van de registratierechten te betalen. Dat is geen besparing in de begroting zelf. De opbrengsten zullen tijdens de volgende legislatuur stijgen. Wat op die manier wordt gewonnen, wordt volledig in de verlaging van de registratierechten geïnvesteerd. De beleidsruimte is door middel van besparingen vrijgemaakt op hetzelfde moment als de beleidsruimte ook is ingevuld. Ten gevolge van de coronacrisis zijn beide elementen uit elkaar getrokken, want tijdens die crisis moest de Vlaamse Regering tot uitgaven overgaan, waaronder de loonsverhoging in de zorgsector waar het Vlaams Belang blijkbaar tegen is. In het najaar van 2021 moet de Vlaamse Regering beslissen waarvoor ze beleidsruimte wil creëren. Idealiter vallen beide momenten samen, maar het voorgaande jaar was dat niet het geval. De minister

herhaalt daarop nogmaals dat hij het er fundamenteel mee oneens is dat de Vlaamse Regering tijdens de coronacrisis geen bijkomende uitgaven ten gevolge van nieuw beleid had mogen doen, zoals de loonsverhoging in de zorgsector of het wegwerken van de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg.

3.6. Keuzes maken

De minister is het grotendeels eens met Peter Van Rompuy, maar op een punt verschilt hij toch met hem van mening. Wie een tuin beheert, moet in het voorjaar snoeien om te bloeien, maar moet dan ook met betrekking tot elke boom keuzes maken. In de lente staan er veel bloesems op de appelboom, maar de doorstroming is beperkt en hij moet beslissen waar de mooiste vruchten zullen groeien. Indien hij niet snoeit, zullen er veel appels zijn, maar dat zullen allemaal kleine appels zijn en weinig appels zullen tot kwaliteitsvolle vruchten uitgroeien.

3.7. Economisch herstel en het wegwerken van het structureel tekort

Het V-herstel is op zich niet voldoende. Er zijn drie manieren om de begroting weer op orde te krijgen. Dat kan ten eerste indien de economische groei groter is dan wat is verloren en het volledig verlies compenseert. Geen enkel model geeft dit weer. In 2020 heeft een prognose van KBC dit aangegeven, maar dat was veeleer een academische oefening waarvan de minister niet weet of KCB er ook echt in geloofde. Dat kan ten tweede door middel van belastingverhogingen en ten derde door de uitgaven te beperken. De minister staat evenwel open voor andere ideeën. Hij begrijpt de voorkeuren van de commissieleden, maar als de Vlaamse overheid haar verantwoordelijkheid niet neemt, zal ze het probleem niet oplossen.

De kern van de zaak is dat de Vlaamse overheid de uitgaven verstandig onder de loep moet nemen en verstandig moet ingrijpen. Het afgezaagde riedeltje is dat de Vlaamse overheid de economische groei niet mag fnuiken. Dat klopt, maar niet elke ingreep in de uitgaven zal de economische groei fnuiken. De minister is ervan overtuigd dat bepaalde ingrepen de economische groei zelfs zullen helpen. Waar in andere landsdelen geen rekening mee wordt gehouden, is dat belastingen de economische groei ook fnuiken. Aan de inkomstenzijde bevinden zich nog meer struikelblokken voor de economische groei en daar moet ook naar worden gekeken. De oproep van de SERV gaat ruimer, maar de Vlaamse overheid moet zeker nagaan welke inkomsten eigenlijk een rem op de economische groei betekenen. Dit moet in de Vlaamse brede heroverweging mee in kaart worden gebracht.

De minister is het er verder niet mee eens dat de Vlaamse overheid de eenmalige schulden kan afschrijven. Dat is een eerder technisch punt. Verder wijst hij er nogmaals op dat het hem om het structureel tekort te doen is.

3.8. Constructief debat

De minister vindt het een goede zaak dat de oude tegenstellingen tussen links en rechts komen bovendrijven tijdens discussies over de ontvangsten en de uitgaven. Hij bedankt de SERV nogmaals voor het advies, dat een echte meerwaarde heeft. Hij wordt wel graag vriendelijk aangesproken, want dat is een basisbeginsel, maar hij heeft er ook geen probleem mee kritiek van de SERV te krijgen. Als het Rekenhof kritiek geeft, antwoordt de Vlaamse Regering daar op een vriendelijke manier op. Een kritische bijdrage wordt ook als een meerwaarde beschouwd.

IV. Afsluitende repliek van Björn Rzoska

1. Vraag aan de SERV tot concretisering

Björn Rzoska herhaalt zijn vraag aan de SERV. Enerzijds is de SERV blij dat de commissieleden het advies goed hebben gelezen, maar anderzijds kan de SERV blijkbaar niet concreter worden. Hij vindt dit jammer omdat de SERV op pagina 62 zelf naar “het heerlijke jargon van Eurostat” verwijst. Het jargon van de SERV bestaat erin een aantal bekommernissen te formuleren, maar geen antwoord te geven op de vraag wat concreter te worden. Hetzelfde geldt voor de vragen over het relancebeleid, waar de SERV ermee kan volstaan te verwijzen naar zijn deelname aan het monitoringcomité. Hij heeft de vergelijking met het Rekenhof niet gemaakt, maar hij ziet wel parallellen tussen de adviezen, die inderdaad op dezelfde punten ingaan. Hij had gehoopt dat de SERV concreter zou antwoorden op zijn technische en niet ideologische vragen, die op zinnen in het rapport zijn gebaseerd en die het Vlaams Parlement mag stellen.

2. Rapporten van de Vlaamse brede heroverweging

Björn Rzoska kijkt samen met de minister uit naar de rapporten van de administratie. Zodra ze klaar zijn, zullen die rapporten hopelijk ook aan het Vlaams Parlement worden bezorgd. Hij beseft dat het om een soort menu gaat en dat vervolgens een politieke discussie moet worden gevoerd. Hij hoopt dat de minister beseft dat het Vlaams Parlement hier zijn rol in moet spelen. Zo verloopt het in Nederland. Het zou jammer zijn de Vlaamse brede heroverweging helemaal te laten samenvallen met de begroting voor 2022. Het zou een ruimer debat moeten worden, dat in functie van een goed beleid naar alle opties kijkt. Na de spending reviews moeten een aantal zaken ook op lange termijn worden bijgestuurd.

3. Snoeien om te bloeien?

Tot slot dicht Björn Rzoska de minister veel kwaliteiten toe, maar hij betwijfelt of hij hem in zijn tuin zou loslaten om bomen te snoeien. Hoewel hij vreest het cliché te bevestigen dat de groenen enkel met bomen bezig zijn, wijst hij erop dat sommige appelbomen niet mogen worden gesnoeid op het moment dat er vruchten op moeten komen.

De voorzitter neemt akte van de bedenkingen van Björn Rzoska en verwijst naar de mogelijkheden bijkomende vragen naar de SERV te mailen. Hij bedankt alle aanwezigen en sluit de vergadering.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Arnout COEL,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
bbp	bruto binnenlands product
BFW	Bijzondere Financieringswet
EC	Europese Commissie
ECB	Europese Centrale Bank
EU	Europese Unie
Eurostat	statistical office of the European Union
IMF	International Monetary Fund
KBC	Kredietbank ABB Verzekeringen CERA Bank
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
Verso	Vereniging voor Social Profit Ondernemingen
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VS	Verenigde Staten